

Skal vi lage noe sammen?

A photograph of two children sitting on a gravel surface. The child on the left is holding a stick and a small piece of yellow material. The child on the right is holding a piece of cardboard with a leaf attached. The text 'Skal vi lage noe sammen?' is overlaid in large white letters.

Deltakende kunst prosjekt i Sandslimarka

Kanvas-barnehage, Bergen

Varighet: 1 år

Deltakere: 128 barn og 30 ansatte

Utgangspunktet er at jeg, barna og de voksne i barnehagen, forplikter oss til å sette av tid til å lage noe sammen. Til å observere og undre oss over hverdagen i barnehagen og i fellesskap finne noe vi har lyst til å fordype oss i over tid - i ett år å reflektere over oppdagelser i struktur, organisering, omgivelser og relasjoner i barnehagen og å utforske disse gjennom kunstneriske prosesser.

Bakgrunn og hensikt

Jeg har gjort endel relasjonelle kortidsprosjekter i barnehager og deltakende kunstverksted i det offentlige rom. Av erfaring og på bakgrunn av tilbakemelding fra deltakerne ser jeg nødvendigheten av å jobbe i fellesskap i et litt lengre tidsperspektiv. Hverdagen til barn og voksne er preget av tidsfrister og stadig nye mål. Tidsrammer som kanskje gjør det vanskelig å fordype seg og ikke minst, engasjere og inkludere deltakerne. Noen jobber raskt, andre langsomt. Når målet er at alle involverte og da særlig barna skal være medskapere i hele prosessen, må også forholdene legges til rette for at dette faktisk kan skje. I dialog med Sandslimarka Kanvas-barnehage har vi derfor bestemt oss for å jobbe sammen i ett år. Barnehagen er valgt fordi vi har gode erfaringer fra tidligere relasjonelle samarbeid: "Fjeshus", 2008, "Hallo din sko!", 2009 (tildelt Den nasjonale Barnehageprisen) og "Nye funn i Nordsjøen", 2012 og fordi vi begge ønsker å utforske mye mulighetsrom i et mer langvarig prosjekt hvor hele barnehagen deltar (tidligere har prosjektene blitt gjennomført i utvalgte avdelinger og kun med deler av personalet). Nå ønsker vi å gjøre et mer dyptgripende prosjekt som både ivaretar prinsippet om samutvikling og setter barna i førersete.

Den foreløpige arbeidstittelen er «Skal vi gjøre noe sammen»? Egentlig et innledende, ledende spørsmål - åpen for muligheter og forpliktende for prosessen og fellesskapet. Tanken er altså å involvere hele barnehagen - å jobbe på tvers av alder og om mulig å nulle ut maktreelasjonen barn - voksne. Her har vi alle ansvaret for vårt felles prosjekt som etterhvert vil få en annen tittel, innhold og form - som skal bli det det blir som et resultat av en deltakende, relasjonell prosess gjennom ett års kreativt partnerskap i barnehagen.

Metode/arbeidsmåte

Varighet 1 år, høst 2017, vår 2018.

Mulig skisse for prosess:

Innledende møter hvor barn og voksne gjennom samtale og handling utforsker mulige tema for kunstprosjektet.

Etterfølges av dagssamlinger og byggemøter hvor en blir enig om fremdrift og prioriteringer.

Befaringer.

Praktiske verksteder.

Testing/evaluering.

Produksjon.

Montering.

Utstilling/presentasjon.

Dokumentasjon.

Tilbakestilling.

Rapport.

Både barn og voksne vil være involvert i hele prosessen, så også i organiseringen av praktiske og teoretiske arbeidsoppgaver.

Hvordan løser barn og voksne relasjonsutfordringene i et åpent, kollektivt kunstprosjekt gjennom ett år?

Hvorfor et relasjonelt, åpent prosjekt over tid?

Antakelsen er altså at barna har større utbytte av å delta i et kunstprosjekt over tid. At de som kreative aktører og aktive medskapere i større grad har mulighet til å prege, utvikle og eie prosjektet. Fremfor en modell hvor det hele er tenkt ut på forhånd av voksne oppfattes barnas egne tanker og innspill som verdifull i utvikling og gjennomføring av prosjektet. Jeg velger å belyse spørsmålet ved å sitere fra noen tidligere gjennomførte prosjekter:

Eksempel fra egen praksis:

Etter samtaler med barn og voksne i en barnehage har de eldste barna bestemt seg for å gjøre et stedsspesifikt prosjekt i umiddelbar nærhet til barnehagen: Barna har satt seg fore å tilrettelegge et friluftsområde for de yngste i barnehagen. Vi er på befarings i området og har en liten pause. Kakao er varmet over bålet og nå undersøker vi ildstedet sammen. Barna har plukket opp steiner fra gruen:

“Kjenn så varm og myk steinen er”, sier hun som har gjort hevd på den første steinen vi tok ut fra bålet. “Kan jeg få den?», «Kan jeg ha den?”. “Jeg vil ha min for alltid”, sier en annen jente. “Kan jeg det?” “Du kan vel ha den så lenge du vil ha den”, forsøker jeg meg. “Jeg vil ha den til jeg blir 5 og et halvt - det er ikke så lenge til”, sier den første og smiler.

Eksempelen viser en typisk situasjon hvor undring og spørsmål i randsonen av den egentlige oppgaven; friluftsområde for de minste, dukker opp. Observasjonen av mykhet og varme i steinen og erklæring av eierskap og alder forteller noe om fortellerne men også om hvilken betydning barna selv gir opplevelsen: Uten noe om og men spilles en poetisk historie ut, en situasjon og relasjon som oppstår i pausens uforpliktende samvær.

Eksempel 2 fra egen praksis:

I en barnehage undersøker vi muligheter for å lage brukbare hus for dyr i skogen. Vi er på befarings i et skogsområde i nærheten av barnehagen. Barna har med seg modeller de har laget. Målet er å bestemme sted i forhold til konstruksjon og dyr.

1. situasjon

En av jentene viser meg modellen sin - et hus for en spissmus. Det er to plastglass med pålimt glitter og en myk, blå filtsak. "Hvor skal den være?", spør jeg. "Kom her så skal jeg vise deg", sier hun og går raskt mot et bjørketre som har laget en liten slyng på stammen helt nede ved roten. "Her sier hun", og setter den forsiktig ned. "Skrått sånn er lurt", sier jeg. "Da kommer det ikke noe vann inn og det er fint å ligge på det myke». "Men om det kommer noen kan den ikke rømme», sier hun. "Det har du kanskje rett i", sier jeg. "Den må kanskje ha to utganger i hvert fall". Hun nikker.

2. situasjon

Vi har lånt oss inn på en nærliggende skole sin sløydsal for å bygge husene som skal plasseres ut på stedene barna har valgt. Det er to høyst forskjellige gutter som samarbeider om et hus til en røyskatt. K er formsikker men med liten praktisk erfaring mens BB er praktiker. Gjennom prosessen beveger de seg gradvis inn på hverandres styrker:

K er nå helt på spikring. Han har sett BB sitt solide tak og vil spikre igjen åpningen. Han finner pinner som passer perfekt og spikrer i vei. Han har tydelig lite erfaring for hva som lar seg spikre sammen men det går tålelig bra likevel.

BB kommer bort med et grått papir. Han vil klippe opp. Det viser seg å være sandpapir. Jeg eksemplifiserer hvordan han kan slipe. Han kjenner først med fingeren på den grove og skarpe kanten så sliper jeg litt og han får kjenne igjen. "Så mykt det blir", sier han. "Fint at du fant det papiret sier jeg". "Var jeg flink som fant det?", spør han. "Ja det syns jeg for nå kan vi lage huset mykt også", sier jeg. BB sliper og sliper. Jeg ser han har fokus på kanter.

Så sier BB: "Jeg gjør huset ditt mykt". Da svarer K: "Jeg gjør huset ditt solid".

De to situasjonene viser tydelig at barna i tillegg til sitt lekne blikk også har en praktisk, teoretisk tilnærming med sterk grad av realisme. De reflekterer over problemstillinger og begrensninger og forstår at tilpasninger må til for å nå målet. Prosessen bringer dem også inn i ulike erfarings- og erkjennelsesfaser, viktig for å gripe helheten i prosjektet.

Felles for de 2 prosjektene fra egen praksis jeg nå har gitt et lite innblikk i, er at vi treffes flere ganger og at jeg som kunstner har anledning til å møte barna som observatør, samtalepartner og kreativ og praktisk veileder. Vi ser hverandre som gruppe og vi møtes enkeltvis. Gjennom praktiske utfordringer dukker spørsmålene opp - spørsmål å undre seg over og utfordringer som krever handling: Hvordan løse dette?

Beskrivelsene fra prosjektene viser også til referanser mellom lek og kunstnerisk aktivitet og spennet fiksjon og virkelighet. Jeg opplever at barna ønsker å strekke seg - å bevege seg utenfor lekens uendelige rammer og fiksjonsrom til det som faktisk og konkret er mulig å lage og designe her og nå, med de materialene og det verktøyet som har blitt stilt til rådighet. Mestring og menigsskaping er viktig - forståelse og bearbeiding gjennom lek, kunstneriske prosesser, filosofiske samtaler og konkret håndverk.

Tidsaspektet er også viktig for de voksne. Jeg har gjentatte ganger opplevd at «sjefsavgjørelser» tas av de voksne fordi en gangske enkelt ikke har tid til noe annet. En har ikke tid til å involvere alle og en velger løsninger en tenker er mulig å gjennomføre. Virkeligheten derimot har gang på gang vist at det faktisk er mulig å gjennomføre mer enn det man tror. Skal en prøve å se på seg selv og sitt lille barnehagesamfunn med nye øyne må en også være villig til å dele og sette seg inn i ulike perspektiver og blikk, og en må naturlig gis tid til å betrakte, handle, prøve og feile.